

Do(e)mdenken

1 juli 2008

Auteur: José Vandekerckhove

Volume: 37

Nummer: 5

Pagina's: 25-29

Documenten

- [vonk_jrg37_048.pdf](#)

25 o g e s c h u d do e mdenken jose vandekerckhove je hoort ze regelmatig en je hoort ze overal de profeten en doemdenkers zij orakelen dat het nederlands verloedert het gaat slecht met onze moerstaal de normen vervagen als het zo verder gaat schrijven we binnenkort allemaal sms lands en zullen chatbeurten op school de spreekbeurten toch al bouwvallige tempels van taalgebruik vervangen waar gaat het naartoe waar gaat het heen je zou ook anders tegen dit verschijnsel kunnen aankijken met frisse verwondering over zoveel geweld op het taaltoneel met stille bewondering voor de flexibiliteit van het nederlands aalevolutie is zuurstof voor elke geemotioneerde weerstand op een levende taal wat er met het nederlands normerende instantie zoals het onderwijs gaande is betekent niet het einde van het laat zich hierbij niet onbetuigd in 1970 nederlands integendeel door te evolu verwoordde hulsenbeck dit in het rode eren houdt het nederlands zijn kansen op boekje voor scholieren overleven gaaf het kweekt resistentie op deze manier op agilitieit als antidotum voor fragiliteit school wordt de taal gemaakt tot een rijtje regels die niets te maken agilitieit als hebben met het contact antidotum voor weerstand tegen fragiliteit tussen de mensen taalevolutie de weerstand is meestal taalevolutie is geen verloedering maar het hardnekkigst als het essentie toch roept ze doorgaans soms over het taalmonument bij uitstek gaat de juli 2008 nummer 5 37e jaargang 26 grammatica we bekijken een paar voor gestofzuigd er is een onmiskenbare ten beelden dens aan de gang om sterke werkwoorden adaptief te benaderen en ze zwak te maken hun hebben gelijk het persoonlijk voor-naamwoord in de ik weet zeker dat jan de boodschappen datiefvorm hun wordt hier als onderwerp gedaan heeft vorm gebruikt in plaats van zij vlamingen klinkt dit absoluut niet goed in de oren vele het germanisme gedaan heeft gemacht nederlanders ook nog niet toch is de hat is in de spreektaal couranter geworden opmars van hun hebben moeilijk te stuiten dan het correcte heeft gedaan en het moeten we er ons druk om maken zou er draagt volgens renkema in de spreektaal evenveel commotie geweest zijn toen jij zelfs de voorkeur weg de werkwoordelijke lieden destijds geleidelijk aan vervangen eindgroep maakt zich minder en minder werd door jullie of toen u oorspronkelijk zorgen om normatieve regeldwang een accusatiefvorm ook als nominatief in gebruik kwam waarschijnlijk wel dus so hij is groter als mij what uiteraard hoort hier de onderwerpvorm ik ieder nadeel heb zi-

jn voordeel te staan in plaats van de voorwerpvorm mij toch komt mij in dergelijke zinnen in deze cruyffiaanse catchphrase wordt het meer en meer voor het doet ons wellicht werkwoord hebben als een regelmatig pijn aan de oren hebben we evenveel werkwoord vervoegd met uitgangverlies oorpijn en hartzeer als we he is bigger than erboven op tot de stam gereduceerd dus me horen is het ons grammaticaal hart dit verbouwingsproces is een uiting van een dat bloedt of zijn we geenerveerd door het hoofdkenmerk van taalontwikkeling een evo ongewone wat als betreft de norm is luerende taal streeft naar economie efficiëntie dan verwijs ik naar vondel bij hem waren en vereenvoudiging het drijvende principe constructies zoals groter als meer als achter deze constructie is de analogie de regel dat is dus een beetje een recuperatie van een oud gebruik we blijven nog wat langer bij de werkwoorden hoe vaak schrijven leerlingen het huis wat je ziet vandaag de dag niet et hij loopte kijkte stelde en hoezeer ergeren wij ons daar het gebruik van wat als betrekkelijk niet aan de kans dat deze vormen met de voornaamwoord is meer en meer in op tijd de norm worden is echter reeel wie gang deze evolutie doet zich voorlopig zegt nog het woei in plaats van het weliswaar bijna alleen in de gesproken taal waaide en hij dorst of dierf in plaats van voor in de geschreven taal is men be hij durfde en wat met vliegen vloog houdsgezinder gevlogen en zweefvliegen zweefvliegede gezweefvliegd vriezen vroor gevroren en ik mankeer niks diepvriezen diepvriesde gediepvriesd maar wel nog diepgevroren zuigen een zin als de leerlingen worden gevraagd zoog gezogen en stofzuigen stofzuigde zich naar de uitgang te begeven stoort je 37e jaargang nummer 5 juli 2008 27 waarschijnlijk de leerlingen is meewerkend croma waar het normale voegwoord dan voorwerp dus is congruentie met het ontbrak in 1984 achtte de ans algemene onderwerp hier niet van doen maar stoort nederlandse spraakkunst zulke zinnen nog je ik mankeer niks mij mankeert niks en uitgesloten nu worden ze hoogstens nog ze zijn hetzelfde lot beschoren hen hun is als informeel bestempeld hetzelfde lot beschoren evenzeer en hoe zou je reageren mocht iemand je zeggen ik vertrouw op dezen regel je zou de koe hij geeft melk hem wellicht bekijken als een malloot een in de loop van de geschiedenis van het grapjas of eventueel een directe afstammeling nederlands werd het bepaalde lidwoord van willem de zwijger behalve in een aantal voor het mannelijk en vrouwelijk in versteende uitdrukkingen zoals in koelen tegenstelling tot in het duits der die das bloede van goeden huize in allerijl zijn gelijkgeschakeld tot de niemand heeft de naamvallen in het nederlands verdwenen daar vandaag de dag nog last van we en dat is goed zo vraag het maar eens aan hebben het nooit anders geweten het leerlingen die bloed zweet en tranen laten om engels en het afrikaans gingen zelfs nog een fatsoenlijke duitse zin te produceren verder ook het onzijdige bepaalde lidwoord werd gelijkgeschakeld the die de koe bij taalevolutie gaat het geeft melk hij geeft melk hoe lang zullen vaak om het spannings we daar nog last van hebben veld tussen het vastleg gen en het handhaven van normen professor moeten we taal joop van der horst stelt daadwerkelijk als de teloorgang van een rijtje regels dat pas in het begin van grammaticale principes zien en deze de jaren 70 tijdens de fase van het democra evoluties de teloorgang van grammaticale en tische abn het besef tegenwerken zinsbouwprincipes van een levende taal is volop doorgedron-

gen is een tijdloos en onvermijdelijk gegeven maar dat ook op vlak van de het proces verloopt meestal heel langzaam taal het handhaven van het roept meer dan welke andere taal de normen niet in de evolutie weerstand op feit is dat de studeerkamer maar door spreektaal bij deze evoluties steevast het de gebruiker wordt bepaald als alle voorgetouw neemt dergelijke veranderin mensen nu plotseling zouden beslissen dat gen dringen dan ook meestal met ver ze bij groen stoppen en bij rood doorrijden traging in de schrijftaal door schrijftaal is zou de vastgelegde norm aangepast duidelijk normvaster dan spreektaal moe moeten worden als genoeg nederlands ten we ons aan dergelijke dynamiek storen taligen stelselmatig hun hebben blijven moeten we taal daadwerkelijk als een rijtje zeggen waarbij belangrijk de verstaan regels zien en deze evoluties tegenwerken baarheid van de mededeling niet in het gedrang wordt gebracht zal de descrip ik sta even stil bij de befaamde croma tieve taalkundige uiteindelijk concluderen constructie zo genoemd naar de reclame dat er een verandering in de grammatica is slogan hou je van vlees braad je in opgetreden juli 2008 nummer 5 37e jaargang 28 zoals al aangetoond werd liggen het vlaamse ontvoogdingsstrijd en een uiting streven naar taaleconomie efficiëntie en van het idee samen sterk dit heeft echter analogie dikwijls aan de basis van geleid tot een soms traumatiserende taalontwikkeling je zou kunnen zeggen dat betutteling uit het noorden met als expo een taal uit hoofde van de gebruiker naar nent paardekooper en zijn abn gids minder uitzonderingen op de regel streeft waarbij respectievelijk iets in vraag stellen bijvoorbeeld sterke werkwoorden maken een cafe uitbaten en een moederhuis de zaak moeilijker dan moesten wijken voor iets ter discussie zwakke werkwoorden stellen een cafe exploiteren en een en twee lidwoorden zijn kraamkliniek deze fase is gelukkig voorbij gemakkelijker inprent of het een goede zaak is dat vlaanderen nu vlaanderen en baar dan drie op het zijn eigenheid lijkt te nederland groeien vlak van woordenschat profileren in een tussen duidelijk uit elkaar zijn er andere drijfveren taal is uiteraard een daar gebeurt de evo andere vraag beschouw jezelf lutie voornamelijk uit als een communicatieve nood vlaanderen en nederland bevoorrechte zaak enerzijds en om groeien dus duidelijk uit getuige van een wille van de digitale elkaar alleen op het vlak sprankelende explosie en de globalisering en internationa van de spelling zullen de taaldynamiek lisering van de wereld anderzijds verschillen dankzij de taalunie ook in de toe komst sterk gereduceerd blijven alhoewel in nederland is piets poldernederlands en boek piet s boek en de zaak rond de verkavelingsvlaams kleur van het boekje ook nog niet afdoend geregeld te volgen dus en hoe zit het met het uiteengroeien van het nederlands in vlaanderen en in nederland het verschil zal in de toekomst alleen maar taalevolutie en het groter worden de beide talen zullen onderwijs divergeren niet convergeren dit gebeurt nu al expansief in de gesproken taal met als belangrijkste exponent de uitspraak blijft de vraag hoe je in het onderwijs met vlaanderen zal het poldernederlands niet dergelijke fouten omgaat moet je zaken als overnemen en nederland zal het verka hij loopte en hij is groter als mij dan laten velingsvlaams dat stormenderhand grote voorbijgaan doen alsof je neus bloedt en delen van vlaanderen verovert zijdegij eroverheen lezen uiteraard niet normen hebdegij is er iets mis met de brabantse zijn onmisbaar om een taal communicatief vis niet overnemen te laten func-

tioneren je hoeft er je echter minder druk over te maken dan je de convergerende beweging typisch voor misschien wel doet beschouw jezelf als de late jaren 60 en de jaren 70 waarbij het een bevoorrechte getuige van een vlaams nederlands aansluiting zocht bij sprankelende taaldynamiek wijs je leer het noorden was een onderdeel van de lingen op de correcte vormen maar wijs ze 37e jaargang nummer 5 juli 2008 29 er ook op dat zij deel zijn van een ge matief linguïstische caning op hen loslaat gebruikersheer dat onbewust in meer of de britse linguïst william haas stelde the mindere mate niet normatieve ontwikkelings proper concern is to describe how lingen absorbeert en assimileert ook dit is people speak not to prescribe how they met je leerlingen aan taalbeschouwing ought to speak dit is een edele invalshoek doen je leerlingen zullen er wellicht beter om tegen taalevolutie aan te kijken ook in bij varen dan wanneer je een portie nor het onderwijs jose vandeckerckhove jvandeckerckhove hotmail com verder lezen bennis h cornips l van oostendorp m 2004 verandering en verloedering normen en waarden in het nederlands amsterdam university press burger p de jong j 1999 taalboek van de eeuw sdu uitgevers renkema j 2005 schrijfwijzer sdu uitgevers van der horst j 2008 een wisseling van taalcultuur wat toekomstvoorspellingen zeggen over de taal van nu onze taal 2 3 februari maart 2008 van der horst j van der horst k 1999 de geschiedenis van het nederlands in de twintigste eeuw sdu uitgevers van der sijs n stroop j weerman f 2007 wat iedereen van het nederlands moet weten en waarom bert bakker juli 2008 nummer 5 37e jaargang